

Parashat Behar **Intervening in God's Work** **Rabbi Shai Finkelstein**

ויקרא פרק כה פסוק לה

וכי ימור אחיה ומטה ידו עמף והחזקת בו גר ותושב וחי עמף.

רש"י ויקרא פרק כה פסוק לה

והחזקת בו. אל תניחהו שיגד ויפל ויהיה קשה להקימו, אלא חזקהו משעת מוטת היד; למה זה דומה? למשאוי שעל החמור, עודהו על החמור אחד תופס בו ומעמידו, נפל לארץ, חמשה איו מעמידו אותו.

ספורנו ויקרא פרק כה פסוק לה

והחזקת בו להקימו.

ויקרא רבה (וילנא) פרשת בהר פרשה לד

ד"א וכי ימור אחיר עמך הה"ד (משלי יט) מלוה ה' חונן דל וגמולו ישלם לו, אר"א כתיב נותן לחם לכל בשר בא זה וחסף לו את המצוה אמר הקדוש ברוך הוא עלי לשלם לו גמולו הה"ד (שם/משלי י"ט) וגמולו ישלם לו.

ר' תנחומא אמר לה בשם ר' חייא בר אבא ר' נחמן אמר לה בשם ר' יודן בר"ש ורבנן בשם רשב"ל אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרם כביכול דרכו של לוח להיות עבד למלוה הה"ד (שם/משלי/כב) ועבד לוח

לאיש מלוה.

ר' פנחס בשם ר' ראובן אמר כל מי שנותן פרוטה לעני הקדוש ברוך הוא נותן לו פרוטות וכי פרוטה נותן לו והלא לא נותן לו אלא נפשו הא כיצד היתה ככר בי' פרוטות ועני עומד בשוק ואין בידו אלא תשעה ובא אחד ונתן לו פרוטה ונטל ככר ואכלה ושבת נפשו עליו אמר לו הקדוש ברוך הוא אף אתה בשעה שנפשו מצפצפת לצאת מתוך גופך אני משיבה לך לפיכך משה מזהיר לישראל וכי ימוך אחיך.

ויקרא רבה (וילנא) פרשת בהר פרשה לד

ד"א וכי ימוך הה"ד (שם /משלי/ יא) גומל נפשו איש חסד זה הלל הזקן שבשעה שהיה נפטר מתלמידיו היה מהלך והולך עמם אמרו לו תלמידיו ר' להיכן אתה הולך אמר להם לעשות מצוה אמרו לו וכי מה מצוה זו אמר להן לרחוץ בבית המרחץ אמרו לו וכי זו מצוה היא אמר להם הן מה אם איקונין של מלכים שמעמידים אותו בבתי טרטיאות ובבתי קרקטיאות מי שנתמנה עליהם הוא מורקן ושוטפן והן מעלין לו מזונות ולא עוד אלא שהוא מתגדל עם גדולי מלכות אני שנבראתי בצלם ובדמות דכתיב (בראשית ט) כי בצלם אלהים עשה את האדם עאכ"ו ד"א גומל נפשו איש חסד זה הלל הזקן שבשעה שהיה נפטר מתלמידיו היה מהלך והולך עמם אמרו לו תלמידיו ר' להיכן אתה הולך אמר להם לגמול חסד עם הדין אכסניא בגו ביתא אמרו לו כל יום אית לך אכסניא אמר להם והדין נפשא עלובתה לאו אכסניא הוא בגו גופא יומא דין היא הכא למחר לית היא הכא, ד"א גומל נפשו איש חסד (משלי יא) ועוכר שארו אכזרי א"ר אלכסנדר ז'ה שמגעת לו שמחה ואינו מדביק את קרוביו עמו משום עניות. א"ר נחמן כתיב (דברים טו) כי בגלל הדבר הזה גלגל הוא שחוזר בעולם לפיכך משה מזהיר את ישראל וכי ימוך אחיך.

משלי פרק יא פסוק יז

גִּמְלַל נַפְשׁוֹ אִישׁ חָסֵד וְעִכֵּר שְׂאֲרוֹ אֲכַזְרִי

דברים פרק טו פסוק י

נָתַן תַּתּוֹן לוֹ וְלֹא יֵרַע לְבַבְךָ בְּתַתּוֹךָ לוֹ כִּי בְּגִלְלֵי הַדְּבָר הַזֶּה יִבְרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל מַעֲשֶׂיךָ וּבְכֹל מַשְׁלַח יָדְךָ.

ויקרא רבה (וילנא) פרשת בהר פרשה לד

ד"א וכי ימוך אחיך הה"ד (משלי כט) רש ואיש תככים נפגשו (שם /משלי/ כב) עשיר ורש נפגשו עושה כלם ה' רש זהו רש בתורה ואיש תככים זה ששונה סדר או שני סדרים עמד רש עם איש תככים וא"ל השניני פרק א' והשנהו מאיר עיני שניהם ה' קנו העוה"ז והעוה"ב עשיר ורש נפגשו עשיר בתורה רש בתורה אמר אותו רש לאותו עשיר השניני פר' א' ולא השנהו אמר לו מה אנא בעי מיתב ומתניתך במשקין או במאימתי קרי ותני עם דכוותך עושה כלם ה' מי שעשה לזה חכם יכול לעשותו טפש ומי שעשה לזה טפש יכול לעשותו חכם ד"א רש זה שהוא רש בנכסים ואיש תככים זה שהוא עושה בפעולה עמד רש עם איש תככים אמר לו תן לי מצוה ונתן לו מאיר עיני שניהם ה' זה קנה חיי שעה וזה קנה חיי העוה"ב עשיר ורש עשיר זה שעשיר בנכסים ורש זה שרש בנכסים עמד רש עם העשיר אמר לו תן לי מצוה ולא נתן לו עושה כולם ה' מי שעשה זה עני יכול לעשותו עשיר ומי שעשה לזה עשיר יכול לעשותו עני אמר העשיר לאותו העני לית את אזיל לעי ונגים חמי שקיין חמי כרעין חמי כרסוון חמי קפרן א"ל הקדוש ברוך הוא לא דיין שלא נתת לו משלך מאומה אלא במה שנתתי לו אתה מכניס לו עין רעה לפיכך (קהלת ה) והוליד בן ואין

בידו מאומה מן כל מה דהות ליה לא ישבוק לבריה ונסיב מומא לנפשיה לפיכך משה מזהיר את ישראל וכי ימוך אחיך.

משלי פרק כט פסוק יג

רַשׁ וְאִישׁ תְּכַבֵּים נִפְגָּשׁוּ מֵאִיר עֵינֵי שְׁנֵיהֶם יְהוָה.

משלי פרק כב פסוק ב

עֲשִׂיר רָרֵשׁ נִפְגָּשׁוּ עֲשֵׂה כְלֵם יְהוָה.